

STĀSTS:	Mūks un zebiekste
VALSTS:	Spānija
VECUMS	10-12 gadi
MATERIĀLI:	Dators Tāfele Baltas papīra lapas Pildspalvas Krāsas
MĀCĪBU MĒRĶI:	- Aprakstiet stāsta varoņus - Izskaidrojiet, ko nozīmē ticība tradīcijām - Definējiet pārsteidzības, neapdomības, nepateicības jēdzienus
METODES:	Klausīšanās Radoša rakstīšana Zīmēšana
AUTORI:	“Josipa Pupačiča” sākumskola

STĀSTS PAR MŪKU UN ZEBIEKSTI

Nākamajā dienā karalis Dabšselims pavēlēja Bidpajam pastāstīt viņam stāstu par cilvēku, kura rīcība liecina par pārliecīgu steigu un neapdomību, neveltījot ne mazākās domas par iespējamām rīcības sekām; un filozofs sāka savu stāstījumu šādā veidā:

Cilvēkam, kurš nekad pat ne uz brīdi neapstājas, lai pārbaudītu neapdomīga lēmuma risku, un gūtu labumu no saprātīgas un piesardzīgas apstākļu apsvēršanas lietā, kurā viņš ir iesaistīts, radīsies iespēja nožēlot savu muļķību, kad būs jau par vēlu. Šeit var piedāvāt salīdzinājumu ar ticīgu cilvēku, kurš, iznīcinot zebieksti, neapzināti nogalināja savu labdari.

- Kā gan tas notika? - karalis jautāja.

Filozofs turpināja:

- Ir kāds stāsts par ticīgu cilvēku, kurš dzīvoja Georgianas valstī, un tam bija sieva, kurai viņš bija ļoti pieķeries un ar kuru tas bija nodzīvojis krietni daudzus gadus, bez jebkādam cerībām uz ģimenes atvasēm. Beidzot, kad visas cerības bija gandrīz zudušas, viņa sieva negaidīti palika uz grūtām kājām, un vīrs, prieka pārņemts, pateicās Dievam par viņam dāvāto žēlsirdību, un lūdzās debesīm, kaut bērns varētu būt puika.

Un viņš teica sievai:

- Pricējies kopā ar mani, jo es ticu, ka mums būs dēls, kas kļūs par mūsu dzīves mierinājumu un prieku, un kura izglītošanai un apmācībām netiks taupītas nekādas grūtības vai izdevumi.

Toties sieva pārmeta vīram, ka viņš nododas nākotnes cerībām, par ko viņš gluži neko nevarot zināt; un atgādinādama viņam par to, kas noticis ar kādu ticīgu cilvēku, kurš izlēja medu un eļļu sev uz galvas, pēc vīra lūguma izstāstīja viņam sekojošu stāstu.

Kādam ticīgam cilvēkam bija ierasts katru dienu saņemt no tirgotāja mājas noteiktu daudzumu eļļas un medus. No tā viņš paēda tik daudz, cik vien gribēja, bet pārējo ielika krūkā, kuru pakāra uz naglas istabas stūrī, cerot, ka krūka ar laiku tiks piepildīta. Tad kādā dienā, kad viņš bija atļaidies uz gultas, turot rokā nūju, un vīrs galvas karājoties krūkai, vīrs iedomājās par augsto eļļas un medus cenu un sacīja sev:

- Es pārdošu to, kas ir šajā burkā, un par saņemto naudu nopirkšu desmit kazas, un katra no tām vienu reizi piecos mēnešos laidīs pasaulē jēru, un papildus jēriem, tiklīdz tie sāks atnesties, nepaies ne cik ilgs laiks, līdz es būšu ticis pie liela ganāmpulka.

Viņš turpināja veikt savus aprēķinus un konstatēja, ka šādā veidā viņam divu gadu laikā būtu vairāk nekā četri simti kazas.

Viņš sacīja: - Šī termiņa beigās es nopirkšu simt melnos liellopus, rēķinot proporcionāli vienu bulli vai govi uz katrām četrām kazām. Tad es nopirkšu zemi, un noalgošu strādniekus, kuri to ar šiem dzīvniekiem apstrādās, padarot to par auglīgu zemi, un tādējādi, pirms paies pieci gadi, es neapšaubāmi būšu sapelnījis lielas naudas summas, pārdodot no govīm izslaukto pienu, kā arī no manas zemes iegūto produkciju. Mans nākamais pasākums būs saistīts ar brīnišķīgas mājas būvniecību, kā arī liela skaita kalpotāju - kā vīriešu, tā arī sieviešu - noalgošanu; un kad mans

uzņēmums būs pilnīgā kārtībā, es apprecēšu pašu skaistāko sievieti, ko varēšu atrast, un kura, pienācīgā laikā kļūstot par māti, man dāvās manu īpašumu mantinieku, kuram gadu gaitā tiks nodrošināti vislabākie iespējamie skolotāji. Un ja viņa mācībās sasniegtie panākumi būs atbilstoši manām saprātīgām cerībām, man tiks bagātīgi atmaksāts par pūlēm un izdevumiem, ko būšu viņam veltījis; bet, no otras puses skatoties - ja nu viņš pievils manas cerības, tad rīkste, ko es šeit turu rokā, būs tas instruments, ar kuru es viņam likšu izjust aizvainoto vecāku taisnīgās dusmas.

Pēc šiem vārdiem viņš pēkšņi pacēla roku ar tajā turēto nūju, trāpīdams pa krūku un to sasizdams, tā ka krūkas saturs izlija uz viņa galvas un drēbēm.

- Un no šī stāsta tu redzi, - piebilda sieva, - cik nepamatoti ir runāt par jebkādu gadījumu priekšlaicīgi, atrodoties vienlīdz lielā neziņā par tā laimīgo vai neveiksmīgo iznākumu.

Un ticīgajam cilvēkam nācās atzīt, ka šis pārmetums ir pamatots.

Galu galā viņa sieva laida pasaulē jauku zēnu, par lielu prieku viņa tēvam, un pēc dažām dienām, kad sievai pienāca laiks doties uz ceremonijām, kuras viņas ticība pavēlēja veikt pēc bērna piedzimšanas, viņa sacīja savam vīram: Paliēc pie bērna, kamēr es eju nomazgāties vannā, un kad es būšu nomazgājusies, es atgriezīšos. Tad viņa atstāja savu vīru un zēnu un devās vannoties, un tiklīdz viņa bija izgājusi no mājas, ieradās karaļa sūtnis, aicinādams ticīgo cilvēku ierasties galmā; un viņš nevarēja atrast nevienu, ko varētu atstāt pie sava dēla, izņemot pieradinātu zebieksti, kuru viņš bija noķēris gluži maziņu, izaudzinājis par uzticamu mājdzīvnieku, un kuru tas bija tik ļoti iemīlojis, it kā tas būtu viņa bērns. Tā nu tēvs atstāja zebieksti pie sava dēla, aizvēra mājas durvis un sekoja karaļa sūtnim. Kādu brīdi vēlāk istabā no alas izlīda čūska un tuvojās bērnam, un, tiklīdz zebiekste ieraudzīja čūsku, tā metās čūskai virsū un to nogalināja, tad saplosīja to gabalos, un dažas asins piles tai palika mutē. Kad ticīgais cilvēks atgriezās, zebiekste pienāca pie viņa, tiklīdz viņš bija atvēris durvis, it kā vēlēdamās viņam pavēstīt, ko tā bija darījusi; bet tēvs, pamanījis asins plankumus uz dzīvnieka mutes, ne uz mirkli neieklusījis saprāta balsī, uzreiz secināja, ka tas bija nožņaudzis viņa bērnu, un neapstādamies ne uz mirkli, lai noskaidrotu visus apstākļus, viņš tai trieca pa galvu ar nūju, un nogalināja zebieksti. Tad viņš piegāja pie sava bērna, un ieraudzīja, kas tas ir dzīvs un neskarts, un tam blakus gulēja gabalos saplosītā čūska.

Pēc šāda atklājuma viņš veltīja sev rūgtus pārmetumus par pārsteidzību, ar kādu bija rīkojies, un, iesizdams sev pa pieri, iesaucās:

- Ak, žēlīgās debesis! Ja es nemaz nebūtu bijis šī bērna tēvs, tad man izdotos izvairīties no nozieguma, kuru esmu izdarījis!

Šajā brīdī atgriezās viņa sieva, un redzēdama viņa lielo satraukumu, apjautājās, kas bija noticis. Viņš nu izstāstīja sievai visu patiesību, augsti slavēdams zebiekstes rīcību un apbērdams sevi ar pārmetumiem par ļauno veidu, kādā bija atmaksājis zebiekstei par tās cēlo rīcību.

-Lūk, kādi ir pārsteidzīgas rīcības augļi, - atbildēja viņa sieva.

AKTIVITĀTE

Stāstītājs (koordinators) izlasa stāstu. Pēc lasīšanas bērni diskutē par stāstu, par ētikas un morāles jautājumiem.

Jautājumi pašrefleksijai :

- Kas ir nepateicība?
- Vai jūs kādreiz esat bijis nepateicīgs?
- Sniedziet piemēru no stāsta, kur aprakstīta nepateicība.
- Vai nepateicība var būt laba īpašība? Ja domājat, ka tā var būt, miniet piemēru.
- Kāds ir jūsu viedoklis par ticīgo cilvēku? Vai jūs varat attaisnot viņa rīcību?
- Kāpēc viņš gribēja dēlu, nevis meiteni?
- Vai mēs varam ieplānot savu nākotni? Vai arī mēs varētu vienkārši ļauties nākotnes gaidām?
- Vai jums patīk sievas stāsts par ticīgu vīrieti un medus burku?
- Vai jūs piekrītat stāsta morālei par ticīgu cilvēku un burku, kas pilna ar medu un eļļu? - "Cik nederīgi ir runāt par jebkuru lietu nepiemērotos apstākļos, ja par tās veiksmīgu vai neveiksmīgu iznākumu tu esi līdzīgā neziņā".
- Kas ir steiga? Un ko nozīmē neapdomība?
- Vai jūs varētu raksturot ticīgu cilvēku, kuram piemīt šādas īpašības?
- Kas bija vainīgs zebiekstes nāvē?
- Vai cilvēks var uzticēties dzīvniekam?
- Kāds ir jūsu viedoklis par vecākiem, kuri ļauj savu bērnu uzraudzību uzticēt dzīvniekiem?
- Vai mēs vienmēr varam uzticēties dzīvniekiem?
- Vai cilvēki parasti tur zebieksti kā iemīļotu mājdzīvnieku? Kāpēc? Vai mēs vienmēr varam uzticēties savvaļas dzīvniekiem neatkarīgi no tā, cik ļoti tie mums patīk?
- Vai jūs varat attaisnot pasakā aprakstītā vīra rīcību?
- Ko jūs darītu, ja redzētu, kā viņš bija rīkojies?
- Vai mēs varam kontrolēt savas emocijas?
- Vai dzīvē ir iespējams, ka neviens netiek ievainots un nevienam nav jācieš no sliktām sekām?
- Vai mēs varam kontrolēt savas emocijas un vienmēr rīkoties saprātīgi, nevis neapdomīgi?

AKTIVITĀTE

Pēc pašrefleksijas bērni rakstiski veido ticīga cilvēka portretu, uzrakstot tik daudz apzīmētāju, cik viņiem nepieciešams, un veido ilustrācijas viņu un par stāsta epizodēm uz balta papīra lapām.

AKTIVITĀTE

Bērni var izvēlēties veikt sekojošus uzdevumus:

- Uzrakstiet stāstu ar atšķirīgām beigām.
- Uzrakstiet to pašu stāstu, bet tagad jūs esat tā galvenais varonis. Kas notiktu, ja redzētu zebieksti un asiņu pēdas?

Izlasiet stāstu klases priekšā.